

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-10-11

Diarienummer 2024-5745

Handläggare

Peter Aarsrud

Telefon: 031-368 37 53

E-post: peter.aarsrud@miljo.goteborg.se

Information om miljö- och klimatprogrammets indikator om fossilfri fordonsflotta

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden antecknar mottagandet av informationen till protokollet.

Sammanfattning

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 innehåller tre miljömål med tillhörande delmål. För såväl miljömål som delmål finns indikatorer med målvärden som konkretiserar vad som ska uppnås till uppsatta år. En av indikatorerna har målåret 2023. Det gäller indikatorn *Andel av Göteborgs Stads fordon som är fossilfria* som hör till delmål 3, Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från transporter, under miljömålet för klimatet. Målvärdet för denna indikator är att 100 procent av Göteborgs Stads fordon skulle vara fossilfria år 2023.

Eftersom året då målvärdet skulle ha uppnåtts har löpt ut ges i detta tjänsteutlåtande en lägesbeskrivning av hur Göteborgs Stad ligger till med att uppnå en fossilfri fordonsflotta.

Andelen fossilfria fordon i staden ökar men målvärdet om 100 procent har inte uppnåtts. I maj 2024 hade staden 87 procent fossilfria fordon. De förvaltningar och bolag som har ett stort antal fordon och fortfarande har en relativt hög andel fossildrivna fordon är framförallt äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO), kretslopp och vatten, de fyra socialförvaltningarna, förvaltningen för funktionsstöd, idrotts- och föreningsförvaltningen samt Göteborgs Spårvägar.

Det finns flera faktorer som har bidragit till att målvärdet om 100 procent fossilfria fordon inte är uppnått. Det handlar främst om utmaningar med att bygga ut laddinfrastrukturen, att utbytet av fordon avstannade efter omorganisationen av stadsdelsnämnderna 2021, störningar i leverantörskedjorna, ökade kostnader för fordon och att tillverkningen av gasbilar har upphört.

Miljöförvaltningen bedömer att indikatorn ska kvarstå oförändrad i miljö- och klimatprogrammet och att staden behöver arbeta för att nå en fossilfri fordonsflotta så snart som möjligt. För att påskynda utvecklingen planerar förvaltningen en ökad dialog med Göteborgs Stads Leasing och de förvaltningar och bolag som har ett stort antal fordon och fortfarande har en hög andel fossildrivna fordon.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Några av skälen till att staden inte har nått hela vägen fram är av ekonomisk natur. Höjda priser på energi, råvaror och transporter, svag krona och oroligheter i omvärlden har lett till ökade priser på fordon. Denna prisökning har gjort att flera förvaltningar och bolag med pressad ekonomi har valt att behålla befintliga bilar istället för att köpa nya. Exempelvis prioriterar äldre- samt vård- och omsorgsförvaltningen, som har den största delen av de kvarvarande fossildrivna fordonen, kärnverksamheten framför fordonsbyten. För att ge bättre förutsättningar att nå målet skulle särskilt tillsatta medel kunna underlätta.

Bedömning ur ekologisk dimension

De överväganden som gjorts avseende den ekologiska dimensionen beskrivs under rubrikerna Beskrivning av ärendet och Förvaltningens bedömning.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Ärendet

Året då målvärdet för indikatorn i miljö- och klimatprogrammet *Andel av Göteborgs Stads fordon som är fossilfria* skulle ha uppnåtts har löpt ut. I detta tjänsteutlåtande ges en lägesbeskrivning av hur Göteborgs Stad ligger till med att uppnå en fossilfri fordonsflotta.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030 innehåller tre miljömål med tillhörande delmål. För såväl miljömål som delmål finns indikatorer med målvärden som konkretiserar vad som ska uppnås till uppsatta år. Flertalet av programmets indikatorer har 2030 som målför. En av indikatorerna har målför 2023. Det gäller indikatorn *Andel av Göteborgs Stads fordon som är fossilfria* som hör till delmål 3, Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från transporter, under miljömålet för klimatet. Målvärdet för denna indikator är att 100 procent av Göteborgs Stads fordon skulle vara fossilfria år 2023.

I Göteborgs Stads elektrifieringsplan 2022–2030 finns en liknande indikator. Där är målvärdet att 800 av stadens lätta fordon ska vara helt elektriska eller vätgasdrivna 2025.

Vad innebär indikatorn och hur följs den upp?

Definitionen av ett fossilfritt fordon följer Fossilfritt Sveriges definition, vilket innebär att drivmedel som ger en utsläppsminskning på 70 procent jämfört med fossila alternativ betraktas som fossilfria¹.

Indikatorn följs upp med hjälp av uppgifter från Göteborgs Stads Leasings register över lätta fordon (under 3,5 ton). Drygt 95 procent av stadens lätta fordon är internleasade via Göteborgs Stads Leasing AB. Leasingavtalen är vanligtvis på fem eller sex år. Övriga lätta fordon ägs av olika verksamheter i staden och ingår inte i indikatorn. Merparten av stadens tunga fordon är Renovas sopbilar, vilka drivs fossilfritt sedan 2015.

Målen i miljö- och klimatprogrammet följs upp vartannat år. Den senaste uppföljningen gjordes per 2022² och nästa kommer att göras per 2024.

Status för andelen fossilfria fordon i Göteborgs Stad

Andelen fossilfria fordon ökar men målvärdet om 100 procent fossilfria fordon 2023 har inte uppnåtts. Utfallet för 2023 var 81 procent. Se tabell 1. Av de drygt 2 250 lätta fordon som leasas genom Göteborgs Stads Leasing klassades i maj 2024 drygt 1 900 som fossilfria, vilket motsvarar 85 procent. Av dessa var cirka 760 elbilar.

Tabell 1. Utvecklingen av andelen fossilfria fordon i Göteborgs Stad. Med miljö- och klimatprogrammets start- och målvärden.

	Startvärde 2019	2020	2021	2022	2023	Målvärde 2023
Andel av Göteborgs Stads fordon som är fossilfria (procent)	55	59	63	69	81	100

¹ [Fossilfritt Sveriges](#) definition är samstämmig med förslaget till EU:s förnybarhetsdirektiv. De drivmedel som i dagsläget lever upp till det kravet är el, vätgas, biogas, HVO, FAME och ED95.

² [Uppföljning av mål och delmål i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030](#)

Hur går det för stadens förvaltningar och bolag?

Av de 42 förvaltningar och bolag som leasar lätta fordon genom Göteborgs Stads Leasing har 25 stycken 100 procent fossilfria fordon. Dessa redovisas i tabell 2. Hur det går för de 16 förvaltningar och bolag som inte når upp till 100 procent redovisas i tabell 3.

Tabell 2 Redovisning av de förvaltningar och bolag som har 100 procent fossilfria lätta fordon (maj 2024). I tabellen visas även antalet fordon som dessa organisationer har och hur stor andel av Göteborgs Stads totala fordonslotta det motsvarar. Uppgifterna har hämtats från Göteborgs Stads Leasings register.

Förvaltning/bolag	Antal fordon	Andel av förvaltningens/ bolagets fordon som är fossilfria (procent)	Förvaltningens/ bolagets andel av stadens totala antal fordon (procent)
Arbetsmarknad och vuxenutbildning	2	100	0,1
Bostads AB Poseidon	11	100	0,5
Framtiden Byggutveckling AB	1	100	0,04
Förskoleförvaltningen	40	100	1,8
Förvaltn AB Göteborgslokaler	10	100	0,4
Grundskoleförvaltningen	41	100	1,8
Gryaab AB	5	100	0,2
GS Buss AB	1	100	0,04
GS Trafikantservice AB	2	100	0,1
Göteborg & Co Träffpunkt AB	1	100	0,0
Göteborg Energi GothNet AB	7	100	0,3
Göteborgs Egnahems AB	3	100	0,1
Göteborgs Hamn AB	31	100	1,4
Göteborgs Stad Intraservice	29	100	1,3
Göteborgs Stads Bostads AB	24	100	1,1
Göteborgs Stads Leasing, interna fordon	24	100	1,1
Göteborgs Stads Parkerings AB	7	100	0,3
Göteborgs Stadsteater AB	2	100	0,1
Higab AB	25	100	1,1
Kulturförvaltningen	5	100	0,2
Miljöförvaltningen	9	100	0,4
Renova AB	1	100	0,04
Renova Miljö AB	28	100	1,2
Stadsbyggnadsförvaltningen	8	100	0,4
Störningsjouren i Göteborg AB	10	100	0,4
Utbildningsförvaltningen	19	100	0,8
Älvstranden Utveckling AB	4	100	0,2

Tabell 3 Redovisning av de förvaltningar och bolag som inte uppnår 100 procent fossilfria lätta fordon (maj 2024). I tabellen visas även antalet fordon (summa fossilfria och fossildrivna) som dessa organisationer har och hur stor andel av Göteborgs Stads totala fordonsflotta det motsvarar. Uppgifterna har hämtats från Göteborgs Stads Leasings register.

Förvaltning/bolag	Antal fordon	Andel av förvaltningens/ bolagets fordon som är fossilfria (procent)	Förvaltningens/ bolagets andel av stadens totala antal fordon (procent)
GREFAB	10	50	0,4
Socialförvaltningen Nordost	47	55	2,1
Kretslopp och vatten	134	69	5,9
Göteborgs Stads Leasing, korttidsflotta	241	71	10,6
Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen	552	72	24,3
Socialförvaltningen Sydväst	67	82	3,0
Socialförvaltningen Centrum	12	83	0,5
Exploateringsförvaltningen	8	88	0,4
Förvaltningen för funktionsstöd	76	89	3,3
Idrotts- och föreningsförvaltningen	62	92	2,7
Göteborgs Spårvägar AB	52	92	2,3
Socialförvaltningen Hisingen	28	93	1,2
Familjebostäder i Göteborg AB	29	97	1,3
Göteborg Energi Nät AB	60	97	2,6
Stadsmiljöförvaltningen	184	97	8,1
Göteborg Energi AB	166	99	7,3
Stadsfastighetsförvaltningen	191	99	8,4

De organisationer som har ett stort antal fordon och fortfarande har en relativt hög andel fossildrivna fordon är framförallt äldre- samt vård- och omsorgsförvaltningen (ÄVO), kretslopp och vatten, de fyra socialförvaltningarna, förvaltningen för funktionsstöd, idrotts- och föreningsförvaltningen och Göteborgs Spårvägar. ÄVO står ensamt för drygt en fjärdedel av stadens totala antal fordon. De fyra socialförvaltningarna och kretslopp och vatten står för cirka åtta respektive sju procent av stadens fordon. Grefab är den organisation med lägst andel fossilfria fordon (50 procent), men de har endast totalt tio fordon.

Faktorer som bidrar till att målvärdet inte uppnåtts

Det finns flera faktorer som har bidragit till att målvärdet om 100 procent fossilfria fordon inte är uppnått. De främsta är:

- **Utmaningar med laddinfrastruktur**

Att bygga upp laddinfrastruktur hos de förvaltningar som har lokaler på många olika platser är en utmaning. Det är särskilt problematiskt i de fall då förvaltningar hyr lokaler av externa fastighetsägare, vilket är vanligt för till exempel ÄVO.

- **Organisationsförändringarna 2021**

I samband med organisationsförändringen 2021, då stadsdelsförvaltningarna avvecklades och ÄVO, förvaltningen för funktionsstöd och de fyra socialförvaltningarna bildades, avstannade utbytet av fordon på grund av administrativa utmaningar och fördröjningar.

- **Störningar i leverantörskedjorna kopplade till covid och halvledarbrist**

Covid 19-pandemin och halvledarbristen ledde till störningar och förseningar i leverantörskedjorna, vilket påverkade Göteborgs Stads Leasings möjlighet att köpa in fordon.

- **Ökade kostnader**

Höjda priser på energi, insatsvaror och transporter, svag krona och oroligheter i omvärlden har lett till ökade priser på fordon. Denna prisökning har gjort att flera förvaltningar och bolag med pressad ekonomi har valt att behålla befintliga bilar istället för att köpa nya.

- **Ingen nyttillverkning av gasbilar**

De få tillverkare som tidigare levererat gasbilar har slutat med sin tillverkning, vilket gör att Göteborgs Stads Leasing inte längre kan erbjuda sådana fordon. Gasbilar drivna på biogas har tidigare varit ett viktigt komplement till elfordon.

- **Brist på eldrivna lätta lastbilar**

Eldrivna lätta lastbilar har först under de senaste ett och ett halvt åren kommit i varianter med tillräcklig räckvidd och last- och dragvikt. GSL har därför avvaktat med att handla upp eldrivna lätta lastbilar tills relativt nyligen.

Förvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen konstaterar att målvärdet om 100 procent fossilfri fordonsflotta inte har uppnåtts under målåret 2023. Målet har därmed missats.

Miljöförvaltningen bedömer att indikatorn trots detta har fungerat drivande för stadens arbete och att det därför är viktigt att den finns kvar oförändrad i miljö- och klimatprogrammet trots att året då målvärdet skulle ha uppnåtts har passerat. Förvaltningen har därför inte för avsikt att justera indikatorn i samband med den planerade revideringen av programmet under 2025. Målsättningen att nå 100 procent fossilfri fordonsflotta kommer därmed att kvarstå och indikatorn kommer att följas upp i samband med ordinarie uppföljningar av programmets mål vartannat år fram till 2030.

Staden behöver arbeta för att nå en fossilfri fordonsflotta så snart som möjligt. Förvaltningen planerar en ökad pådrivande dialog med Göteborgs Stads Leasing och de förvaltningar och bolag som har ett stort antal fordon och fortfarande har en hög andel fossildrivna fordon för att påskynda utvecklingen.

Maria Jacobsson

Direktör

Marcus Jahnke

Avdelningschef